

**2020 – ANUL IORGA, ANUL SĂMĂNĂTORIȘTILOR (LII): Ne grăia nouă?-
PATRIARHUL CULTURII ROMÂNILOR, N. Iorga sărbătorit de Tribuna:
în 1911 și 2020! - Un ziar costă mulți bani?**

Anul Iorga
Anul sămănătoriștilor

PATRIARHUL CULTURII ROMÂNILOR

Mii și mii de oameni n'au încă nevoia de a-și întregi sufletul prin literatură!

Un ziar costă însă mulți bani și crește încet!

revista aceasta ne cuceri partea cea mai intimă, a sufletului nostru, și era pe cale să ni-l cucerească întreg!

... nu ori cărui luptător idealist i se deschide drum spre inimile tinerilor!

nu trecea zi să nu ascultăm predică de morală!

pe N. Iorga să-l avem să ne vorbească în toată seara.

La o săptămână ar putea pleca cu noi în foc!

2021

Anul tribunistului Octavian Goga

Anul tinerilor oțeliți

șagunism - tribunism - sămănătorism

un organism social
prin cultură

Nicolae Iorga
filozof al istoriei românilor

La finalul seriei de 52 de articole, terminăm reproducerea articolului „Un ziar!”, apărut în revista „Sămănătorul” (nr. 3 din 16 ianuarie 1905): «Din acest punct de vedere, această foaie e mai presus de critice. De un timp însă, este un public, un public mare - covârșind de sigur celelalte categorii ale publicului de ziare -, care cere ceva mai mult. **El cere pentru fiecare fapt o legătură și o judecată. O judecată sigură, dreaptă și nesupusă schimbării toanelor și intereselor.** Atîția-l mint prin scris și graiu și el poate încă așa de puțin să se descurce, încît îi trebuie o neconținută îndreptare. **Ea trebuie să se facă în acel singur sens care e cinstit și priicios: al interesului general, al interesului cultural, al interesului național.** Astfel de îndreptări se dau prin această revistă. Dar ea n’are decît 300: adică trei sute de abonați și cîteva sute de cumpărători cu numărul între sutele de mii de Romîni cărturari. **Mii și mii de oameni n’au încă nevoia de a-și întregi sufletul prin literatură.** Dar lor li trebuie să afle totuși ceia ce se petrece în fiecare zi și ar dori să știe tot odată, cum trebuie să înțeleagă acele întîmplări. Lor li trebuie un ziar a cărui acțiune să fie paralelă cu a noastră, fără să înțelegem prin aceasta că am pretinde vre o prioritate sau epitropie față de oricine. **Un ziar costă însă mulți bani și crește încet.** „România Jună” s’a încercat și a perit, neputînd să lupte cu anii grei. Ziarul ce ar trebui însă, e aproape gata. Cele mai multe din articolele prime, pe care le tipărește de un timp „Universul” sînt înțelepte și nepărtinitoare, pornind de la oameni cu simțul răspunderii lor. Această parte de orientare ar trebui să crească, să se amestece în cît mai multe rubrice, să schimbe cu desăvîrșire foița stricătoare a gustului care e „Universul literar”, ce ar trebui să se hrănească din reproduceri mărturisite, din știri literare și din aprecieri conștiințioase. Neamul românesc n’ar putea fi destul de recunoscător oamenilor care i-ar da această hrană de temei în cea mai ieftină, mai răspîndită și mai bună dintre gazetele de astăzi. **N. Iorga**».

Revista „**Sămănătorul**” a încetat să mai apară brusc, în nr. 26 din 27 iunie 1910 (pag. 416), fiind publicată o simplă „**Încunoștiințare**”: «„**Sămănătorul**” care timp de opt ani a apărut foarte regulat se încumetă să-și ia și el ca și celelalte reviste două luni de vacanță (iulie și august). ...». Peste numai un an, în 1911, istoricului Nicolae Iorga îi era dedicat numărul 122 din „**Tribuna**” (Arad), în 5/18 iunie, acesta fiind un colaborator constant al publicației transilvane. Articolul istoricului brașovean Sextil Pușcariu era intitulat „**Iorga ca istoric literar**”, iar articolul scriitorului Ion Agârbiceanu era dedicat activității marelui istoric, principalul teoretician al „**sămănătorismului**”. Reproducem articolul „**SĂMĂNĂTORUL. De Ion Agârbiceanu**”: «Poșta de Lunia o așteptam în fiecare săptămână ca pe o mare sărbătoare. Ne venia atunci „**Sămănătorul**” cu articolii primi ai dlui N. Iorga. Noi clericii români cari ne făceam studiile la universitatea din Budapesta în limba latină, și câte odată, în cea ungurească, așteptam gazetele noastre cu nerăbdare, dornici de vești din lumea românească. „**Sămănătorul**” însă îl așteptam cu înfiorare, pentru că dela două-trei numere, **revista aceasta ne cuceri partea cea mai intimă, a sufletului nostru, și era pe cale să ni-l cucerească întreg**. Numele dlui N. Iorga se confonda, pentru noi, cu „**Sămănătorul**”, și de adeseori **așteptam să tăiem filele revistei**, știam, simțiam că de pe fața întâi ne va grăi iarăși același suflet cald, adânc și totuși limpede, care, uimindu-ne prin noutatea și bogăția lui, producea sguideri cari nu se uită. **Unul citea iar ceilalți ascultau**. Noi eram deprinși zi de zi să ascultăm sfaturile și îndemnurile preoților cari conduceau seminarul, noi, cari **nu trecea zi să nu ascultăm predică de morală**, am simțit dela întâile citiri că ne grăiește din revista aceea modestă un mare apostol. Apostolul adevărat care ne-ar trebui nouă aici în seminar! **Ne grăia nouă?**

Ne știa pe noi, cincisprezece tineri, pierduți într'un seminar străin? Știa că noi ne împotrivim de ani întregi să nu fim părtași ai societății literare a elevilor străini din seminar, și că pentru aceasta îndurăm asuprirea mai marilor și disprețul colegilor unguri, slovaci și șvabi? Știa că și noi, închiși într'un seminar bine păzit, încât nu puteam să ne înscriem membri la societatea „**Petru Maior**”, **știa că și noi râvnim la o cultură a noastră, românească?** Nimic din toate acestea nu va fi știut, și totuși ne grăia nouă, celor cincisprezece clerici români. Și sunt sigur, tot așa vor fi crezut, că le vorbește lor tinerii de pe la toate școalele noastre medii și de prin seminare. **Și credința nu ne-a înșelat**. Scrisul dlui Iorga era menit pentru sufletul românesc de pretutindenea. Nu voiu greși de voiu spune, că **prin scrisul dlui Iorga se deștepta mai întâi mândria națională**. Se întărea prin fiecare articol următor. Îmi aduc aminte de observările ce mi-le făcea un coleg din părțile sătmărene, care trecuse prin școli-ungurești. Zicea: „**Ăsta-i mai tare ca Prohászka**” și întrerupea des, ca să repete aceleași vorbe. (**Prohászka** pe atunci ținea conferințe la Budapesta. Azi e cel mai învățat episcop ungar și cel mai bun orator bisericesc în toată țara. **Cultura și literatura națională pentru izbânda căroră dl Iorga ș'a închinat întreaga sa viață**, au fost cele două mere de aur după cari noi clericii am râvnit mereu, dar zadarnic, patru ani de zile în seminar. Și strălucitoarele sale articole, în cari explica îndreptățirea și arăta forța imensă ce residă în aceste două tesauri, nu puteau să aibă răsunset mai larg decât în sufletele noastre, cari trebuia să ne ducem pe furiș într'o chiliuță, să ne încuiem ușa, și așa să putem ținea câte-o ședință, chipurile literară. Dar ceea ce ne captiva deopotrivă cu ideile ce semăna, era noua și minunata haină în care era înveșmântat noul crez. Pentru ce să nu mărturisim? **Limba literară, câtă brumă o putem scrie o**

seamă de oameni, o datorim în mare parte curentului nou, pornit la „Sămănătorul” din articolele dlui Iorga, din nuvelele lui Sadoveanu, învățam pe dinafară fraze întregi și le spuneam cu fală. Și ne ziceam: **cât e de frumoasă limba românească**. Nu voiu greși, afirmând, că de rămânea gruparea dela „Sămănătorul” încă zece ani, astăzi am avea la noi în Ardeal cel puțin un număr îndoit de cititori ai operelor literare. Acei zece ani de intensivă citire și preocupări literare ne-au dat aproape pe toți cari azi înseamnă ceva, la noi, în știință și literatură. S’a spus din partea unora, ca argument diminuator, că activitatea dlui Iorga a influențat mai cu seamă tinerimea. **Nu activitatea istorică a dlui Iorga**. Ce înseamnă acea activitate a spus acum de curând la Academie, chiar dl Xenopol. **Dar activitatea culturală și socială**.

Dar ori ce luptă ideală e înțeleasă mai întâi de sufletele tinere, de sufletele sincere, în cari nu s’au încuibat încă ambițiile deșarte și poftele de câștig. Și totuși nu ori cărui luptător idealist i se deschide drum spre inimile tinerilor. Ci acelaia, care cu inima deschisă, el mai întâi, știe afla și forma cea mai potrivită de apropiere. Mi-aduc aminte că spuneau unii dintre colegi: „pe N. Iorga să-l avem să ne vorbească în toată seara. La o săptămână ar putea pleca cu noi în foc”. Cred că omagiul cel mai înalt ce i-s’ar putea aduce la împlinirea acestor 40 de ani de viață și de muncă uriașă, ar fi să se uite micile mizerii, și să se strângă din nou mândra ceată dela „Sămănătorul”, recunoscându-se astfel rolul hotărîtor cel are D-Sa în mișcarea literară și culturală a vremilor mai nouă».

La fel cum au făcut înaintașii (în 1911), cotidianul „Tribuna” a respectat tradiția istorică, dedicând memoriei marelui istoric, un supliment special (supliment cultural - social – politic, în numărul din 22 decembrie 2020); românii nu ar trebui să-l uite pe savantul, considerat un adevărat „**PATRIARH AL CULTURII ROMÂNILOR!**”, acesta stingându-se din viață la numai 69 de ani, fiind asasinat de un comando legionar.

Vă invităm să descoperiți cotidianul „Tribuna” și în anul 2021, an pe care îl dedicăm tribunistului **Octavian Goga** (la 140 de ani de la naștere: 1881-2021), dar și grupării „**Tinerilor Oțeliți**”, prea puțin cunoscută marelui public!

Un sincer „**La mulți Ani**”, în speranța unui an mai bun, cu sănătate!

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-anul-iorga-anul-samanatoristilor-lii-ne-graia-noua-patriarhul-culturii-romanilor-n-iorga-sarbatorit-de-tribuna-in-1911-si-2020-un-ziar-costa-multi-bani-155847.html>

În: **Tribuna**, 27 decembrie 2020